բարերարողներ, Թէպէտ և բարերարութեան և ինքնաբուղխ նուիրատուութեանց ու կամակներու կողմէն՝ Ուսմանայոց Ցունաց և Անդրկացւոց բարերարողներուն մեծաւոր աստիճանի ու չափութեան մը չեն հասած դեռ մերոնք, և աւելի իրենց կիրքն ու փառասիրութիւնները գգուողներու քան բո՛ւն պէտքերու կառատանան։

Թուրքահայ վաճառականներուն և գործակատարներուն մէջէն ելած են նաև տասնեակ մը բանասէր գըրագէտներ ալ, ՚ի մէջ որոց նախ Ցովհաննէս Ցովակիմեան ձեռներէց Պանտրմացին և իր աղնուաբարոյ որդին Գառնիկ Ցովակիմեան, ապա Մարտիրոս Թոքատեան, որ սաստիկ ընթերցասէր ու խօսասէր ալ էր՝ աչակերտող Ցովն. Տէրոյենցի աննկուն աշխատասիրութեան և Օկիւսդ Քոնդի ու Շէքսպիրի ցուրտ իմաստասիրութեանց և չերաչերմ բանաստեղծութեանց(1), Կապրպետ Գարակէօզեան՝ խրախուսող գրագիտաց և դրպրոցաց, Տիգրան Քարակէօզ՝ սիրող գործնական իմաստութեանց, ընթերցող լուրջ նաև բաւական աշող յանգաւոր ոտանաւոր դրելու(2), Ցովհաննէս Ցակոբեան՝ ընթերցող և հետևող պատմական ու աստուածաբանական գրոց, Անուխեան Եսայի, որ չսկած էր մեծկակ մատենադարան մը և ապա մաս մաս ձեռքէ հանեց իր նեղ

(1) Մարտիրոս Թօքատեան՝ Մարկոս Աւրելիոսի նման վարժապետասէր ալ էր, բերնէն չէր ձգեր իր դաստիարակն Ցովհ. Տէրոյինցի անունը իբրև մե՛ծ մարդու, մինչև անգամ Անգղիական Կարտինալ Մանինկի նմանցունելով զայն այս տողերը գրողին. և ամէն Կ. Պոլիս գալուն՝ շնորհքով գրամական նուէրով մը կայցէր Հայ վարդապետին ամենայն խոնարհութեամբ, և խորհուրդ կը հարցունէր անոր պատկառանքով։ Տէրոյենցի խոշոր ցուցամատը՝ մեծ դեր ու կշիռ ունեցած էր Մ. Թօքատի անշշուկ և խոնարհ մեծութեան մէջ

(2) Տիգրան Քարակէօզեան Դաւրէժի իր պանդխտական պարապոյ ժամերուն զբաղած է նաև՝ Դաբրիէլ Էլիկիւզէլի հետ՝ հայ և պարսիկ լեզուներու և տաղերու համեմատական ուսումնասիրութեանցս